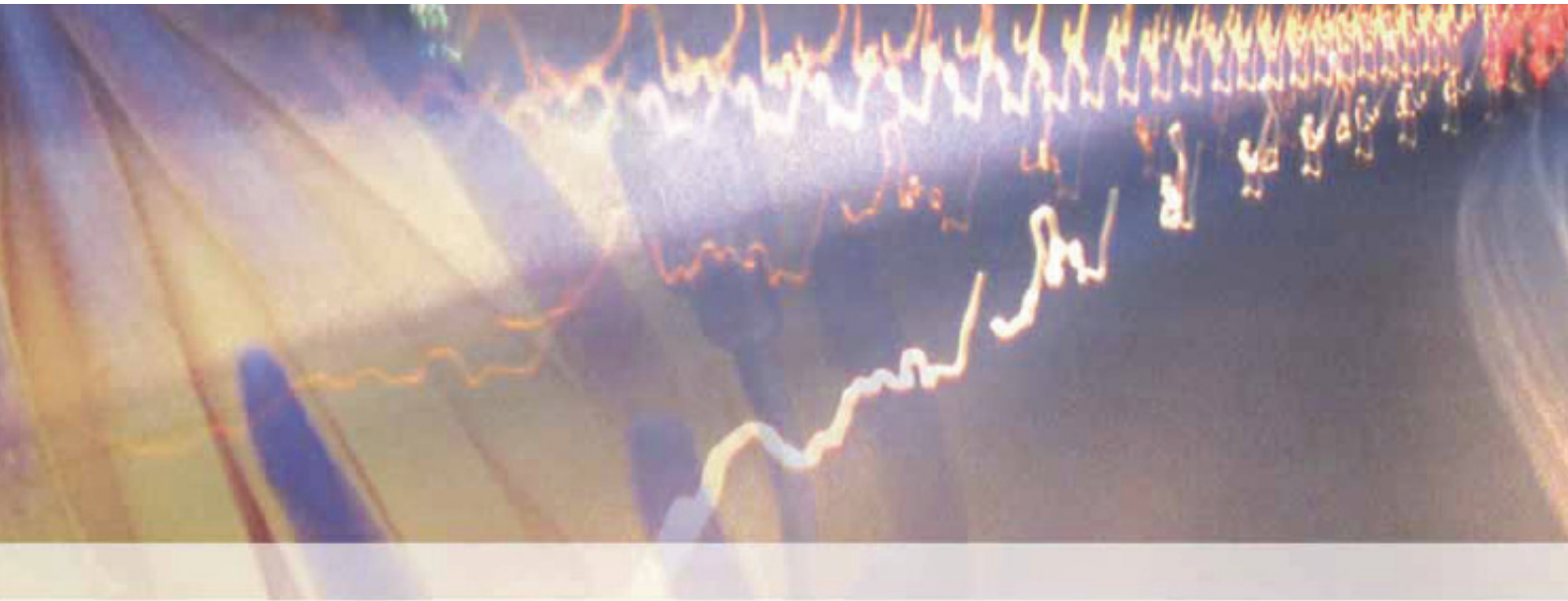

Autorska prava, norme i internet

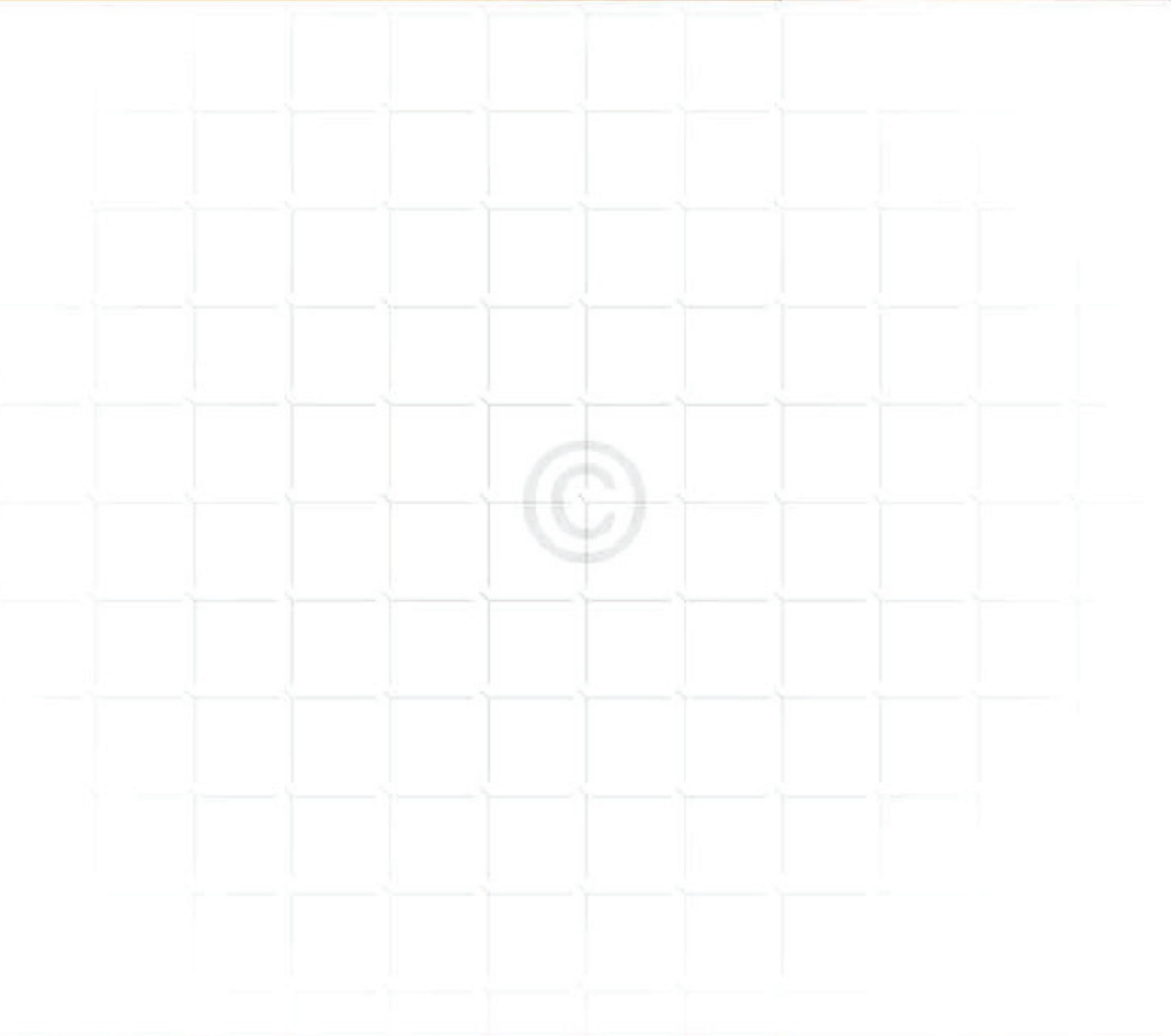
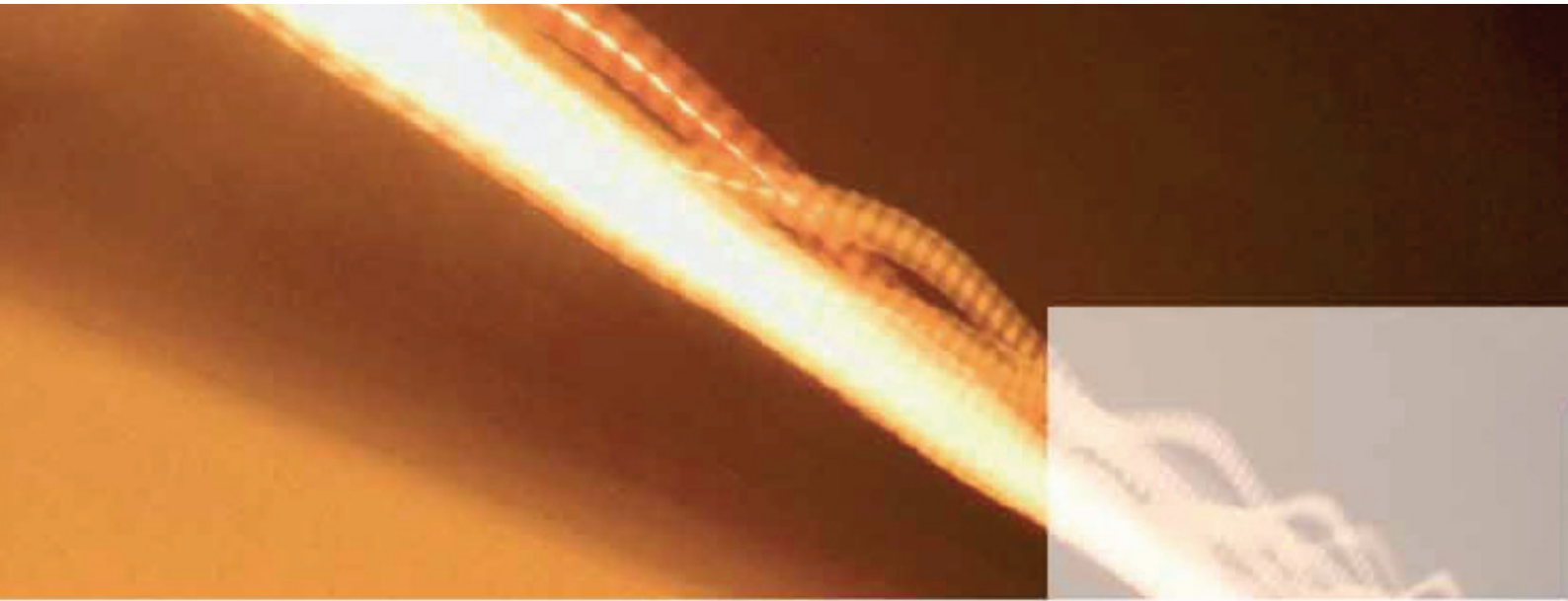
Ukratko

Internet je olakšao pronalaženje i nabavu ISO-ovih i IEC-ovih međunarodnih norma.

Svrha je ove brošure pomoći korisnicima i kupcima ISO-ovih i IEC-ovih međunarodnih norma te njihovih nacionalnih verzija da iskoriste nove prilike koje nudi raspoloživost norma na internetu bez upadanja u zamke oko povrede autorskih prava i zlouporabe intelektualnog vlasništva.

Nepoštivanje autorskih prava i intelektualnog vlasništva može dovesti do kršenja zakona i zakonskih kazni. Također, može lišiti one koji izrađuju norme poštene naknade za njihov rad te konačno ugroziti razvoj budućih norma

Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC) te njihovi članovi podržavaju zaštitu autorskih prava, kako za tiskane norme, tako i za one u elektroničkom obliku. Oni se obvezuju da će promicati važnost autorskih prava i da će pridonijeti očuvanju integriteta svih vrsta stvorenog rada. Istovremeno, oni se obvezuju da će provjeravati implementiraju li se norme u što je moguće širem opsegu i mogu li korisnici prikladno upotrijebiti norme koje su im potrebne.

Norme i autorska prava

Značajan broj korisnika norma, ili namjerno ili zbog neznanja, krši zakone o autorskim pravima umnožavanjem i/ili daljnjom distribucijom norma. Sudjelovanje u kršenju autorskih prava dovodi do gubitka prihoda organizacija koje razvijaju i distribuiraju norme, što ne uključuje samo ISO i IEC već i njihove članove i ovlaštene distributere. Na taj su način i same norme izložene riziku krivotvorenja i/ili nenamjernog preinačavanja.

ISO i IEC uveli su *on-line* prodaju prije nekoliko godina kao odgovor na zahtjev klijenata za brzim i prikladnim pristupom normama. Nažalost, lak pristup olakšao je nezakonito fotokopiranje te je zbog distribucije putem interneta također porasla

mogućnost da se norme nabave ili distribuiraju nezakonitim putem.

ISO-ove i IEC-ove međunarodne norme prodaju se kako bi se financirao sam proces njihovog razvoja. Članovi ISO-a i IEC-a također prihvaćaju međunarodne norme kao nacionalne norme te ih prodaju kako bi financirali svoje vlastite djelatnosti povezane s nacionalnom normizacijom. Prema tome, zaštita autorskih prava je na više razina bitna za održivost sustava međunarodne normizacije.

Stavljanje autorskih prava u kontekst

Kako bi se u potpunosti shvatila važnost autorskih prava i potreba da ih se zaštiti, bitno je razumjeti glavne pojmove i nazivlje:

Dakle, što je autorsko pravo?

Autorsko pravo definirano je u *Concise Oxford Dictionary* kao: „isključivo zakonsko pravo, stvaratelja ili koje je stvaratelj ustupio za utvrđeni broj godina da tiska, objavljuje, prikazuje, snima ili zapisuje književni, umjetnički ili glazbeni materijal, i da ovlašćuje druge da rade to isto“. Jednostavno rečeno, autorsko pravo štiti nositelja prava i identitet stvarateljevog djela.

Pojam autorskog prava obuhvaćen je širim pojmom poznatim kao intelektualno vlasništvo. Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo definira intelektualno vlasništvo kao bilo koje ostvarenje uma; izume, književna i umjetnička djela, simbole, imena, slike i dizajne koji se upotrebljavaju u trgovini.

Povreda autorskih prava događa se kada se intelektualno vlasništvo umnožava, prikazuje emitira, prevodi ili prerađuje bez izričitog odobrenja stvaratelja ili osobe ovlaštene da se služi dotičnim materijalom.

Granice

Jedan od razloga zbog kojega je tako teško primjenjivati autorska prava na internetu je veliki broj različitih načina na koje se pravila mogu prekršiti – svjesno ili slučajno. Dok se bitka o autorskom pravu u glazbenoj industriji usredotočila na tehnologije neposredne razmjene (peer-to-peer), postoje brojni drugi načini na koje se može ugroziti integritet intelektualnog vlasništva. U slučaju norma, neki su od najuobičajenijih postupaka ovi:

- **Zlouporaba zaporke** – razmjenjivanje zaporki koje su izdane jednom jedinom korisniku za pristup posebnoj stranici na kojoj se prodaju norme.
- **Nezakonita distribucija kopija norma** – bilo masovnim slanjem putem elektroničke pošte, bilo kruženjem fotokopija kupljene norme.
- **Stavljanje kupljenih norma na mrežu** – bilo na javno pristupačnu internetsku stranicu, bilo na unutrašnju mrežu koje organizacije, čineći ih tako dostupnima širokoj skupini korisnika.

Preventivne mjere

Internet je toliko ogroman da je praktički nemoguće ući u trag svakome tko pristupa ilegalnim verzijama norma, ali se ipak velik broj različitih tehnika pokazao učinkovitim u odvraćanju od nezakonitog dijeljenja i umnožavanja norma. ISO i IEC te njihovi pripadajući članovi:

- **Podižu svijest** – najjednostavnija i najučinkovitija metoda za smanjivanje zlouporabe autorskih prava za norme kojom se služe normirna tijela je osigurati da se zainteresirane strane upoznaju s činjenicama o autorskim pravima i razumiju posljedice povrede autorskih prava.
- **Provode zakon** – uzimajući u obzir trošak i vrijeme potrebno da se aktivno uđe u trag svima ili čak jednom dijelu pojedinaca koji zloupotrebljavaju autorska prava za norme, strategija potpune provedbe zakona je nerealna. Ipak, kadgod se otkriju takvi slučajevi, poduzima se puno koraka kako bi se pojedinca upozorilo na situaciju, priopćile mu se posljedice i ograničilo daljnju zlouporabu.

Zbog toga su ISO i IEC nedavno odlučili bolje istaknuti činjenicu da su međunarodne norme koje oni izdaju zaštićene autorskim pravima stavljanjem vidljivog znaka upozorenja uz uobičajenu obavijest o autorskim pravima.

- **Upravljanje digitalnim pravima (DRM)** – trenutačno postoji velik broj različitih DRM tehnika u uporabi kojima se štite norme od zlouporabe autorskih prava. Umetanje digitalnih vodnih žigova jedna je od tehnika koju su odabrali ISO i IEC, a koja je objašnjena na sljedećim stranicama. Članovi ISO-a i/ili IEC-a implementirali su i druge tehnike za zaštitu od preinačivanja, dijeljenja ili kopiranja datoteka u okviru posebnih ponuda kao što su usluge naplate po čitanju (pay-per-view) ili pretplate.
- **Poticanje i predlaganje novih mogućnosti za uporabu sadržaja norma uz pridržavanje autorskih prava** – stvarajući legalne verzije norma poželjnijim i korisnijim od kopija, postupak je koji upotrebljavaju brojni distributeri međunarodnih i nacionalnih norma. ISO i IEC te njihovi članovi nude puno različitih mogućnosti poduzećima i korisnicima norma da zakonito upotrebljavaju sadržaj norma. Primjeri su dani na sljedećim stranicama.

Information technology — Method of measuring gloss uniformity on printed pages

1 Scope

The scope of this International Standard is to define methods and processes of measuring objective print-quality attributes for the assessment of gloss non-uniformity on printed pages in reflection mode, and to provide transforms, when applicable, that relate the objective results to subjective responses, if appropriate. There are many existing standards (see Normative references and Bibliography for details) typically used for gloss measurement. Our intent is to leverage the existing standards and adapt those for use on gloss uniformity measurements where appropriate.

This International Standard is composed of a standardized test methodology, which is based on established gloss measurement methodologies as noted in Clause 2 and in the Bibliography. The methodologies have been modified so that, when applied to printed pages created by different marking technologies and imaging algorithms on different substrates, the results indicate the level of the objective gloss uniformity of the printed pages (in reflection mode). If the objective measurement can be linked to the subjective impression of gloss uniformity, then the linkage from objective measurement to subjective impression via mathematical transforms is provided. The reflection prints that are to be used as the subject of these tests can be created via printers or copiers (analog and digital). This International Standard should be applied only to electro-photographic bases prints. When more reflection prints made by other printing technologies become available for follow-up study, one may consider including those printing technologies in this International Standard as a revision. This International Standard does not address the measurement of gloss attributes of printed pages in transmission mode.

Gloss uniformity attributes currently included in this International Standard are: differential gloss, gloss uniformity within a page, and gloss consistency within a run. Due to the current level of immaturity of commercially available objective micro-gloss measurement instruments, gloss artefact attributes (such as gloss grain, gloss spot, gloss streak, gloss band, gloss mottle/cloud, gloss moiré) are not included in this International Standard at the present time, since instrumented measurement procedure cannot be recommended at present. As instrumented measurement capability becomes available, they will be considered for adoption into this International Standard as a revision.

2 Normative references

The following referenced documents are indispensable for the application of this document. For dated references, only the edition cited applies. For undated references, the latest edition of the referenced document (including any amendments) applies.

ISO 2813, *Paints and varnishes — Determination of specular gloss of non-metallic paint films at 20°, 60° and 85°*

ISO 8254-1:1999, *Paper and board — Measurement of specular gloss — Part 1: 75° gloss with a converging beam, TAPPI method*

Vodeni žigovi

Umetanje digitalnih vodenih žigova koji sadržavaju identifikacijske podatke neometajuća je tehnika koju su odabrali ISO i IEC kako bi zaštitili autorska prava ISO-ovih i IEC-ovih međunarodnih norma. Digitalni vodeni žigovi mogu se također nalaziti u elektroničkim verzijama nacionalno prihvaćenih ISO-ovih i IEC-ovih norma.

Vodeni žig stavlja se na dokument kako bi označio zakonitog nositelja licencije. Posebice u slučaju norma preuzetih elektroničkim putem, uporaba vodenog žiga je način obilježavanja svake tako elektroničkim putem preuzete norme. Vodeni žig u pravilu sadržava, na svakoj stranici norme, ime kupca i njegovog poduzeća te datum preuzimanja elektroničkim putem. To pokazuje da je navedeni kupac zakoniti nositelj licencije za taj primjerak norme (vidi primjer na prethodnoj stranici).

Kako steći prava uporabe norma na način koji vam je potreban

Kupcima se daje ograničen broj prava pri kupnji norma. Kad se norma naručuje u elektroničkome obliku iz *on-line* trgovine, ova su prava opisana u ugovoru o licenciji koji kupac mora pročitati i prihvatiti prije odobrenja za preuzimanje zatraženog dokumenta elektroničkim putem. U pravilu, kupcu je dopušteno otisnuti samo jednu kopiju i nema dozvolu za kopiranje ili prenošenje kupljene elektroničke datoteke ili umnožavanje njezinih dijelova.

ISO i IEC te njihovi članovi nude puno različitih mogućnosti tvrtkama i korisnicima norma za širu legalnu uporabu sadržaja norma. One uključuju:

- **Stvaranje dodatnih elektroničkih kopija** – kupcu se odobrava proširena licencija čime on stječe pravo na izradu legalnih kopija koje onda mogu upotrebljavati dodatno određeni korisnici.
- **Tiskanje više kopija jedne elektroničke datoteke** – kupci koji žele načiniti dodatne kopije norma na papiru, naprimjer za dijeljenje na sastancima, mogu platiti jednokratnu dodatnu naknadu.
- **Izvlačenje dijelova norme za ubacivanje u unutrašnju dokumentaciju tvrtke, upute za korisnike ili priručnike** – ISO i IEC potiču uporabu i prihvaćanje svojih norma u dokumentaciji tvrtke. Ovisno o veličini izvotka, dopuštenje se može dodijeliti za svaki pojedini slučaj.

-
- **Uključivanje dijelova norme u knjige ili softverske aplikacije** – citiranje norma ili ubacivanje izvadaka potiče se pod uvjetom da se navede izvor i sklope svi potrebni dogovori o tantijemama.
  - **Pohranjivanje elektroničkih kopija norma na unutrašnjoj mreži tvrtke za unutrašnju uporabu i razmjenu među zaposlenicima** – ISO i IEC nude rješenja za umreživanje svojih norma na unutrašnjim mrežama tvrtke s isplativim i, za korisnike pogodnim, pravima pristupa.
- Ako želite saznati kako dobiti dodatna prava ili ako imate pitanja povezana s autorskim pravima, molimo obratite se ISO-u ili IEC-u, ili njihovim članovima na adresama označenima na kraju ove brošure.

Dodatne obavijesti

Više obavijesti o temama povezanim s autorskim pravima pronaći ćete na internetskoj stranici www.wipo.int Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (World Intellectual Property Organization – WIPO). Nacionalni uredi za intelektualno vlasništvo također pružaju obavijesti o autorskim pravima u nacionalnome zakonodavstvu.

O ISO-u

ISO (Međunarodna organizacija za normizaciju) svjetska je mreža koju čini 156 nacionalnih normiranih tijela, iz velikih i malih zemalja, industrijaliziranih zemalja i zemalja u razvoju, u svim područjima svijeta. Trenutačno u portfelju ima oko 16 500 norma za poslovanje, upravu i društvo. ISO-ove norme odnose se na sve tri dimenzije održivog razvoja – ekonomsku, okolišnu i društvenu.

ISO-ove norme nude rješenja i daju potporu gotovo u svim područjima djelovanja, uključujući poljoprivredu, graditeljstvo, strojarstvo, proizvodnju, distribuciju, promet, medicinske uređaje, informatičku i komunikacijsku tehnologiju, okoliš, energiju, upravljanje kvalitetom, ocjenjivanje sukladnosti i usluge.

O IEC-u

IEC je, s glavnim sjedištem u Ženevi u Švicarskoj, svjetska vodeća organizacija koja priprema i objavljuje međunarodne norme za sve elektrotehničke, elektroničke i s njima povezane tehnologije – zajednički poznate kao „elektrotehnologija“. IEC-ove norme obuhvaćaju širok raspon tehnologija, od proizvodnje energije i njezinog prijenosa i distribucije do kućanskih uređaja i uredske opreme, poluvodiča, optičkih vlakana, baterija, ekrana s tekućim kristalima i solarne energije, da spomenemo samo nekoliko njih. Tamo gdje ima elektriciteta i elektronike, pronaći ćete IEC koji pridonosi sigurnomu i ispravnomu radu uređaja, zaštiti okoliša, učinkovitoj uporabi električne energije te uporabi obnovljivih izvora energije.

Dodatne obavijesti

Za informacije povezane s autorskim pravima i ISO-ovim međunarodnim normama, molimo obratite se:

ISO
1, ch. de la Voie-Creuse
Case postale 56
CH-1211 Geneva 20

Tel: +42 22 749 01 11
Fax: +41 22 733 34 30

Email: copyright@iso.org
Web: www.iso.org

Za informacije povezane s IEC-ovim međunarodnim normama, molimo obratite se:

**INTERNATIONAL
ELECTROTECHNICAL
COMMISSION**

IEC Central Office
3, rue de Varembe
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Tel: +41 22 919 02 11

Email: inmail@iec.ch
Web: www.iec.ch

Za informacije povezane s hrvatskim normama, molimo obratite se:

HZN
Hrvatski zavod za norme

Adresa:
Ulica grada Vukovara 78,
10 000 Zagreb, CROATIA

Tel. ++ 385 1 610 60 95
Faks: ++ 385 1 610 93 21

e-pošta: hzn@hzn.hr
Web: www.hzn.hr

Izvor

Tekst ove brošure sadržava prilagođeni tekst publikacije *Navigation Copyright in a Digital World* s ljubaznim dopuštanjem Standards Council of Canada, člana ISO-a za Kanadu, i Kanadskoga nacionalnog odbora IEC-a.